

Fradi–Újpest, hadi helyzet

Ferencváros–Újpest

1:1 (0:1)

félbeszakadt

1944. október 29.

Üllői út, 16 000 néző. Jv.: Dankó

Ferencváros: Csikós – Rudas, Tátrai – Sárosi III, Kéri, Nagy II – Sipos, Gyulai, Sárosi dr., Lakat, Lukács

Újpest: Zsengellér (Tihanyi, 2.) – Golács, Bíró – Kirádi, Szűcs, Kármán – Pozsonyi, Szusza, Várnai (Zsengellér), Dankó

Gólszerző: Várnai (23.), Sárosi dr. (65.)

Ferencváros–Újpest

(Nem játszották le.)

1944. december 25.

Üllői út. Jv.: Lahos

Ferencváros (tervezett összeállítás):

Csikós – Tátrai, Ónody I Andor – Sárosi III Béla, Kéri, Lakat – Sipos, Gyulai, Ónody II Béla, Tihanyi, Lukács

Újpest (tervezett összeállítás):

Solymosi – Balogh II, Bíró – Kirádi, Szűcs, Kármán – Suhai, Szusza, Laborcz, Zsengellér, Sárdi

A hadibajnokság állása*

1. Ferencváros	10	9	–	1	43:10	18
2. Újpest	10	9	–	1	38:16	18
3. Csepel FC	11	7	–	4	32:28	14
4. Gamma FC	11	5	2	4	24:18	12
5. N. Vasas	11	5	1	5	21:20	11
6. Bp. MÁVAG	11	5	1	5	24:30	11
7. Z. Danuvia	11	5	1	5	28:36	11
8. Elektromos	11	5	–	6	28:24	10
9. Ganz VTSE	11	4	2	5	26:25	10
10. Kispesti AC	11	3	–	8	27:33	6
11. BSzKRT	11	3	–	8	14:31	6
12. Szentlőrinci AC	11	1	1	9	9:43	3

* A félbeszakadt FTC–Újpest mérkőzés eredménye nem szerepel a táblázatban

A magyar futballélvonal történetében két torzóban maradt, be nem fejezett idény végén nem hirdettek bajnokot. Mindkettő oka a történelem: 1944 karácsonyán a Budapestet elérő harcok, 1956-ban a forradalom kitörése miatt nem avattak győztest. Az ifjabbak talán elmerenghetnek, miért nem fejezték be a két idényt az élet „újraindulása” után. Alkalmassint 1945-ben ezzel is jelezni akarta a sportvezetés az új korszak kezdetét, 1957 tavaszán meg a külföldön maradók és az eltiltottak hiányában „elfogyott” az egyik bajnokesélyes, a Bp. Honvéd. Persze, itt sem volt mellékes szempont az új korszak kezdetének hirdetése.

Különös, de 1944 augusztusában a Nemzeti Sport – noha már az angolszász légerő bombázta az ország minden stratégiai fontosságú területét – nem érzekelte, mekkora a baj. Vagy csak a hivatalos kincstári optimizmussal úgy vélte, a szovjetek nem is jutnak el Budapestig, német segítséggel feltartóztatható a Kárpátokban, az Árpád-vonal védelmi rendszerénél a Vörös Hadsereg támadása. A légicsapásoktól eltekintve akkor még lehetett országszerte futballozni.

Augusztus 27-én kezdődött a még a vidéki csapatok részvételével kiírt bajnokság. „Már az elmúlt bajnokságban is csodálatra méltó volt az az igyekezet, amellyel labdarúgásunk vezetői az akadályokat a bajnoki mérkőzések előtt elhárították. Most, az új bajnokság megindulásának küszöbén sem jobb a helyzet, mint néhány hónappal ezelőtt volt. Talán még sohasem volt olyan szükség az összetartásra, az egymás segítésére, mint jelenleg. Nem számíthat sem közlekedési nehézség, sem más akadály, ha arról van szó, hogy minden vasárnap le kell játszani a bajnoki mérkőzéseket. Ma már mindenki tudja, hogy a sport nemcsak szórakozás, hanem egyszersmind nemzetvédelem is” – írta a Nemzeti Sport

Tihanyi, az Újpest kapusa biztos kézzel hártott

B-24-es Budapest légtérének közelében. A futballvilág másfajta bombázókat akart látni

az első forduló elé, amelyben Gamma–MÁVAG, Kispest–Újpest, Csepel–Szentlőrinci AC, Kolozsvári AC–DiMÁVAG, Szeged AK–Salgótarjáni BTC, Ungvári AC–Újvidéki AC, Debrecen–Ferencváros és Szolnok–Nagyvárad AC párosításban mérköztek a csapatok.

Mindössze négy fordulót tudtak megtartani – annyit sem teljesen, a DiMÁVAG és a Szegedi AK négy fellépésével szemben az Újpestnek és a Csepelnek csak 1-1 volt, a kiírt 32 találkozóból 22-t játszottak le –, de közben is már néhány szövetségi kényszerintézkedés azt jelezte, egyre nehezebb megrendezni a találkozókat. Szeptember 6-án például az MLSZ elrendelte, hogy az esti elsötétítés és a villamosközlekedés korlátozása miatt nem lehet 16 óránál később mérkőzést kezdeni.

Október elején már új kiírást kellett készíteni, miután a visszatért területekhez tartozó csapatok, valamint a zöld-fehér és piros-fehér korszaka között akkor éppen lila-fehér (!) Debreceni VSC már nem tudtak játszani. A játékosok egy része Budapest felé menekült, a nagyváradiak többsége az „átpolitizált” Nemzeti Vasasban (hivatalosan: Nemzeti Vas- és Fémmunkások Kinizsi Sport Egyesülete) talált új csapatra. A korábbi magyar és későbbi román válogatott Perényi-Pecsovsky József megindokolta,

(Fotó: Fortepan – Nemzeti Archivum)

ő miért döntött az akkor éppen sárga-kékek mellett: „Nagyváradról Budapestre menekülésünk közben megfogadtam, hogy aki két gyermeknek először ad fürdőt és meleg ételt, annak a városában vagy csapatában fogok játszani. Úgy fest a dolog, hogy vitéz Áronffy-Jánky miniszteri biztos úr lesz az első ember, aki rendbe hozza családrom lakásviszonyait. (Vitéz Áronffy-Jánky Béla százados, a levente-labdarúgás országos kapitánya miniszteri biztosként került az angyal földi klub élére – a szerzők.)

Perényi mellett a NAC-ból Szegedi-Simatoc Miklós, Mészáros Ferenc, Lóránt Gyula, Sárvári Ferenc, Bodola Gyula és Tóth III Mátyás is a Nemzeti Vasashoz szegődött. Akinek volt kedve akkoriban tréfalogni, azon poénkodott, hogy az N. Vasas valójában nem is Nemzeti, hanem nagyváradi Vasas.

Október elején még az MLSZ úgy gondolta, az öt kiesett vidéki csapat helyére beoszt öt budapestit (EMTK, Ganz VTSE, Nemzeti SC, Nemzeti Vasas, Zuglói Danubia), s a bajnokság folytatható. Akkor tehát még a Szolnok, a Szeged, a DiMÁVAG és a Salgótarján a mezőnyben volt. Hamarosan a tarjániak sem tudtak már Budapestre utazni. Az október 22-i forduló elhalasztották, a közlekedési nehézségekre és a gyülekezési tilalomra tekintettel Budapest rendőrfőkapitánya úgy döntött, csak zárt kapus mérkőzéseket engedélyez. A klubok egy része mégis játszott, közönség nélkül, edzőmeccset.

Egyre nyilvánvalóbb lett, hogy a szolnoki és a szegedi együttes szereplése a hadiesemények miatt lehetetlen. E klubok több kulcsjátékos is a fővárosi csapatokhoz került. Ugyanakkor a DiMÁVAG kitartott. Noha október 29-én nem tudott Budapestre utazni a Nemzeti Vasas elleni mérkőzésre, a sportnapilap még reménykedett: a következő vasárnapra szóló programban szerepelt a diósgyőri csapat neve. Igaz, az

Zsengellér Gyula az íróasztal mellett

újság hozzátette: hogy amennyiben a DiMÁVAG nem tudja fogadni a Zuglói Danuviát, a pesti együttes a Ferencvárossal játszik majd.

Senki nem látott nemhogy hetekkel, de még napokkal, sőt akár órákkal sem előre. Október utolsó vasárnapján az addig százszázalékos Újpest és Ferencváros belevágott az Üllői úton az őszrangadójába. A Nemzeti Sport szerint a „zavaró körülmények miatt délután 2 órára kitűzött” mérkőzésre a fenyegető veszélyek ellenére 16 000 néző zarándokolt ki. Várni kényszerült a publikum, mert az eredeti kezdés percében egyik öltözőben sem állt 11 játékos mezbe öltözve készen. A zöld-fehérek közül Rudas Ferenc, a másik oldalról a kapus, Tihanyi László hiányzott. Különösen az újpesti vezérkar tűnt tanácstalannak. Mivel Solymosi Norbert (Schlosser Imre magyarosított néven szereplő fia) eleve nem tudott kimenni a mérkőzésre, a hátvéd Balogh II Sándor jelentkezett, hogy levetkőzik és beáll védeni. Balogh néhány perccel korábban még azt mesélte az újságíróknak, hogy egy hét alatt öt kilót fogyott, nem tud játszani. Majerszky János klubigazgató rábólintott – ám eközben, ahogyan a másik öltözőbe Rudas, a vendégekhez Tihanyi is megérkezett. Noha a szabályok szerint lehetett volna még várni, Dankó játékező sűrgette a kezdést, félt a sötétedéstől. Nem is várta meg, ameddig Tihanyi átöltözik – a bemelegítés „luxusáról” már ne is beszéljünk –, pályára vezényelte a csapatokat. A tíz emberrel kezdő Újpestnél Zsengellér Gyula állt a kapuba, szerencséjére csak két percre, addigra beért a pályára Tihanyi. (Tihanyi, eredetileg Trenka László kevéssé ismert, de gazdag pályafutást mondhatott magáénak. Tagja volt a Ferencváros 1938-as bajnokcsapatának, aztán 1942 és 1944 között az Újpestben, majd 1945-től a Csepelben védett. Bár a szigetváros csapatában többnyire tartalék volt, szerepelt az 1948-as bajnoki aranyat nyert gárdában is.)

Érkezése, illetve az, hogy Zsengellér előre mehetett a csatársorba, feltétlenül jót tett a lila-fehérek játéknak. Várnai Lajos meg is szerezte a vezetést. Ám a Ferencváros a második félidőre nagyon feljavult, s nemcsak, hogy Sárosi György doktor góljával kiegyenlített, de határozott fölénybe került. Játékosainak meggyőződése volt – különösen a csapatkapitány, a „Doktor” adott ennek aztán hangot –, hogy meg is nyerték volna a mérkőzést (s ezzel, a későbbieket tekintve a bajnokságot), ha...

Jelzi a háborús időket, hogy a Honvéd Kórház csapatát kiváló futballisták alkotják. Állnak, balról: Polgár, Kiss, Gyetvai, Jakab, Kiszely, Tátrai, Szódy, Nagy András. Elöl: Sárosi III, Boldizsár, Lukács.

... a második félidőben a háborús helyzet nem alakítja az eseményeket. A 74. percben „felsőbb intézkedésre a játékező, ellenséges gépek miatt, amelyek az ország légtérébe beléptek, beszünteti a játékot” – írta a Nemzeti Sport. A pályáról kiküldték a közönséget, s a csapatok az öltözőbe vonultak. Negyedórás várakozás után a rendőrség engedélyével a játékosok visszatértek a pályá-

Sárosi György katonaruhában

ra, s az erőteljes sötétedés ellenére folytatták a játékot. Nem sokáig. Tíz percig játszhattak, aztán a rendőrtiszt ismét bement a pályára, s utasította a játékvezetőt, hogy immár végleg fújja le a mérkőzést. (Túlzottan elővigyázatos lépés volt. A második világháború alatt soha, sehol sem fordult elő, hogy szurkolóktól zsúfolt stadiont bombatámadás ért volna. Hallgatólagos megegyezés volt a hadviselő felek között, hogy polgári célpontokat nem támadnak, és nem intéznek háborús bűncselekménynek minő-

**Sárosi György dr.
és öccse, Sárosi III Béla**

sülő terrortámadást sportrendezvények közönsége ellen.)

A vezetők utána még hosszú ideig vitatkoztak azon, mi legyen a mérkőzés sorsa. Citálták a versenykiírást, amely ellenben ilyen helyzetre nem tartalmazott egyértelmű utalást. Másnap az úgynevezett egyesbíró úgy határozott, hogy újra kell játszani a mérkőzést. Az ismétlés első dátuma november elseje lett volna, de azt meg az Újpest megfellebbezte, bi-

zonygatván, hogy a Ferencváros a közönséget visszaengedő rendezői révén felelős azért, hogy a mérkőzést nem tudták befejezni. Temérdek körülmény alakította a helyzetet, a párosítást, s mindennel összefüggésben a bajnoki tabellát. Az Újpest – a veszített pontokat tekintve – a rangadó előtti héten még meglévő egypontos előnye azért fogyott el, mert a Szeged kényszerű visszalépésével a Fradi újra százszázalékosává vált. A vidéki csapatok közül DiMÁVAG húzta a legtovább, de miután az első novemberi fordulóban nem tudott játszani otthonában, kényszerűségeből törölték a mezőnyből. Akkor alakult ki a 12 (nem közigazgatási értelemben, hanem gyakorlatilag) budapesti csapat alkotta hadibajnoki mezőny. Menet közben. Addigra a két nagy például 4-4, a Csepel már 7 mérkőzésnél tartott. November utolsó hetéig összesen 42 mérkőzést játszott le az éppen egy tucatnyi budapesti alakulat, azaz egy híján a hadibajnokságba kiírt mérkőzések felét. Úgy tervezték az érdekeltek, hogy karácsonyig minden találkozót meg tudnak rendezni. Az MLSZ által többször is módosított programban december 17-én zárt volna a mezőny nagy része, s karácsony egyik napjára halasztották a Szentlőrinci AC–BSZKRT találkozót. Az Országos Fellebbviteli Bizottság november végén újrajátszást rendelt el a bajnoki döntőnek kikiáltott Ferencváros–Újpest mérkőzés ügyében. Az MLSZ annak is kitűzte az időpontját december nyolcadikára.

A közbejött riadó miatt akkor sem tudták lejátszani, ismét elhalasztották.

1944. karácsonyán úgy festett, végre le tudják játszani a mérkőzést. December 25. hétfőre, délelőtt fél tizenegyre írták ki. Az utolsó napokban megpróbálták egy nappal előrehozni (utólag azt írhatjuk: akkor végre pontot tudtak volna tenni a hosszú történet végére, aznap ugyanis lejátszották a másik, korábban elhalasztott találkozót, azon a BSZKRT 2:0-ra megverte a SZAC-ot), de nem részletezett technikai akadályok miatt ez meghiúsult. Óriási volt mindkét oldalon a fogadkozás – s egyre kevesebb a játékos. A Fradinál, különösen, hogy a hónap elején vakbélműtéten átesett Sárosi doktor is kidőlt a sorból, alig volt már hadrafogható játékos. Egy héttel korábban, a MÁVAG elleni mérkőzésre készülve Berkessy Elemér edző üzent a Sporthírlap hasábjain keresztül: *„Felkérem a játékosokat, hogy feltétlenül adjanak életjelt magukról. Most nem az a fontos, hogy ki játszik, csak tudjak tizenegy játékost összehozni vasárnapra. Ha előbb nem érnek rá, akkor vasárnap délelőtt 10 órakor minden körülmények között jelentkezzenek a Sport utcai BSZKRT-pálya öltözőjében.”*

Rudas Ferenc biztos pontnak tűnt, de a karácsony előtti napokban felbukott a motorkerékpárjával, s megsérült. Így a Nagyvárad AC-tól igazolt Ónody I Andort akarta bevetni a Fradi, a következő évben valóban zöld-fehérbe öltözött szélsőhátvédnek ez lett volna az első mérkőzése új csapatában. A másik oldalon Nagymarosi Mihály felbukkanása okozott örömet és izgalmat: a hosszú arcvonalszolgálatból néhány napra hazatért fedezet (aki aztán 1944 utolsó napjaiban visszament a harcmezőre, egyike volt a hosszú hadifogságba esett válogatott játékosoknak) napok óta szorgalmasan edzett. Sem Ónody „Bandi”, sem az eredetileg Czislernek hívott, valóban nagymarosi illetőségű „Misa” nem léphetett pályára hétfőn. Sőt: senki sem. A hadihelyzet lehetetlenné tette. A szovjet felderítő alakulatok már Budapest több pontján mozogtak.

Háborús helyzetben ért véget a hadibajnoki idény.